

NOMINASJONER TIL KULTURDEPARTEMENTETS PRISER FOR BARNE- OG UNGDOMSLITTERATUR UTGITT I 2014

**For bokåret 2014 er 25 forfattere, illustratører, oversettere
og tegneserieskapere nominert innenfor 7 priskategorier:**

Litteraturprisen

Bildebokprisen

Fagbokprisen

Illustrasjonsprisen

Debutantprisen

Oversetterprisen

Tegneserieprisen

Det vil i tillegg bli delt ut en Spesialpris.

**Prisutdelingen ved statssekretær Bjørgulv Vinje Borgundvaag finner sted
mandag 9. mars 2015 kl. 13.00 i Nasjonalbibliotekets auditorium,
Henrik Ibsensgt. 110 (Solli plass), Oslo.**

Norsk barnebokinstitut administrerer jury og prisutdelingsarrangement.

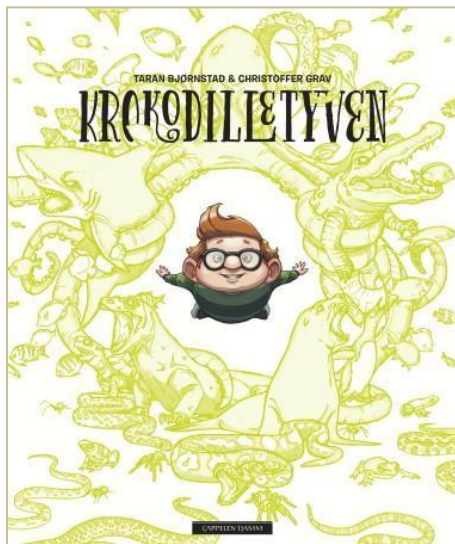
Kontaktpersoner:

Juryleder: Anne Schäffer, aschaeff@online.no, 911 31 125

Pressekontakt: Birgitte Eek, Norsk barnebokinstitut, 415 00 622

NOMINASJONER MED JURYENS BEGRUNNELSER

LITTERATURPRISEN

Taran Bjørnstad

Krokodilleyven, Cappelen Damm

Illustratør: Christoffer Grav

Med *Krokodilleyven* har forfatter Taran L. Bjørnstad skapt en humoristisk, alvorlig og meget sjarmerende bok inspirert av et virkelig tyveri. Hva hender når en stjeler en krokodille? Er det bare morsomt eller mest farlig? Hvordan gjemmer man en krokodille på rommet sitt uten at noen oppdager den?

Til å balansere situasjonskomikken skapes også en alvorlig undertekst der den bebrillede hovedpersonen Odd lever opp til den engelske fortolkningen av navnet sitt: Han ses på av omverdenen som en oversensibel, svak og tilbaketrukket fyr. Den innesperrede og tause krokodillen blir Odds venn og er et noe upraktisk kjæledyr han kan investere egne følelser og interesser i. Etter hvert viser det seg at det å ha et kjæledyr med så mange farlige tenner ikke er helt enkelt – og Odd bestemmer seg for at dette vennskapet må gå over i andre former. Historien i *Krokodilleyven* er utrolig og troverdig, humoristisk og alvorlig. Gjennom å være en bok for de yngste leserne, samtidig som den visker ut grensene mot fagboksjangeren, viser *Krokodilleyven* oss en tekst som framstår som frisk, morsom og nyskapende. Juryen sier «ja takk» til denne formen for tyveri.

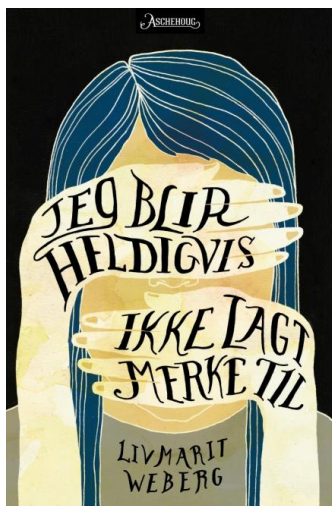
Nina Elisabeth Grøntvedt

Supersommer... eller?, Aschehoug
Serie: Oda (3)

Supersommer .. eller? er en vellykket norsk vri på den angloamerikanske sjangeren ungdomsdagbok, og er den foreløpig tredje boka i serien om Oda Andrea. Teksten framstår som usedvanlig god av flere årsaker. For det første er det noe med troverdigheten til hovedpersonen Oda som gjør at svært mange lesere vil kjenne seg igjen: Den voldsomme interessen for det annet kjønn, følelsen av at verden raser sammen når ting ikke går *nøyaktig* som en hadde sett for seg samt en følelsesmessig umiddelbarhet. Alt dette er fint formidlet gjennom dagboksjangeren der også andre tekster som tegninger og tekstfragmenter pusles sammen for å skape et troverdig og ungdommelig «jeg».

For det andre matches framstillingen også av en viss selvironi fra hovedpersonens side: at hun i ettertid klarer å se det merkelig og humoristiske i situasjonene hun – mer eller mindre – vikles ufrivillig inn i. Dette skaper komisk forløsning hos leseren.

Grøntvedt har med *Supersommer... eller?* skrevet en tekst som holder høy språklig kvalitet, fenger leseren og som utmerker seg innenfor sjangeren.

Liv Marit Weberg

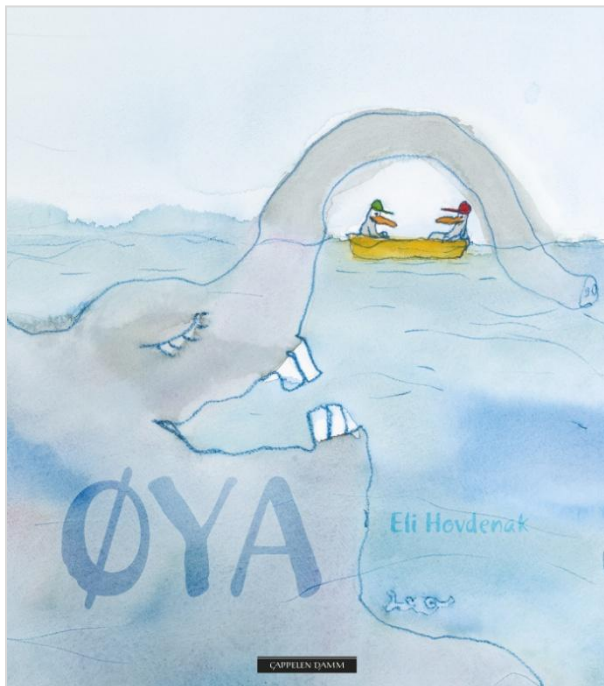
Jeg blir heldigvis ikke lagt merke til, Aschehoug

Hovedpersonen i Liv Marit Webergs førstepersonsfortelling *Jeg blir heldigvis ikke lagt merke til* vil ikke utmerke seg på noen måte, og tenker at om hun gjør det som forventes av henne – så vil hun kunne eksistere i lykkelig anonymitet. Hun begynner å studere, hun skaffer seg kjæreste og hun begynner å merke at ingen av delene passer for henne.

Virkemidlene i Webergs tekst er få, men velvalgte. Med minimalistiske nyanser skildres de ulike stemningene og bevegelsene i hovedpersonens indre liv. Viljen til å forfølge ideen om en kortprosaframstilling av et individ skaper et flott og originalt litterært verk. Stilen er korthogd med små, aforistiske tekstfragmenter som inneholder tristesser, humor og temmelig mye visdom. Romanen framstår som en vel gjennomført bærekraftig idé.

Nettopp idet hovedpersonen gir slipp på kravene alle andre har til henne, klarer hun å komme videre i tilværelsen. Juryen har med rødmande ansikter og med stigende engstelse og spenning lest denne mest av alt morsomme og underfundige teksten som er så kort, men som likevel sier så mye.

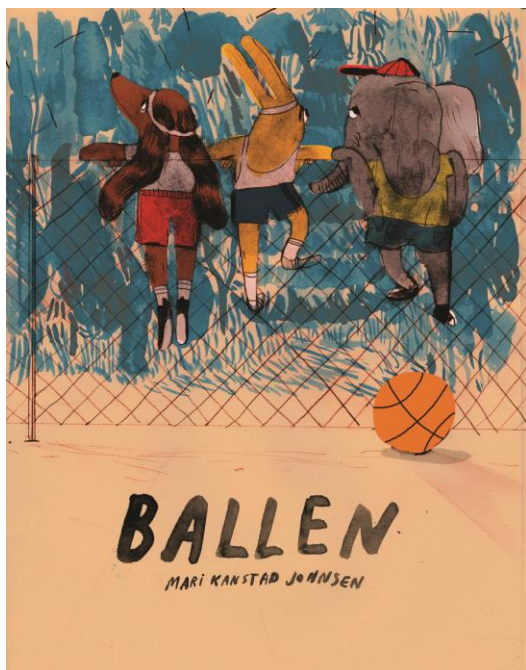
BILDEBOKPRISEN

Eli Hovdenak

Øya, Cappelen Damm

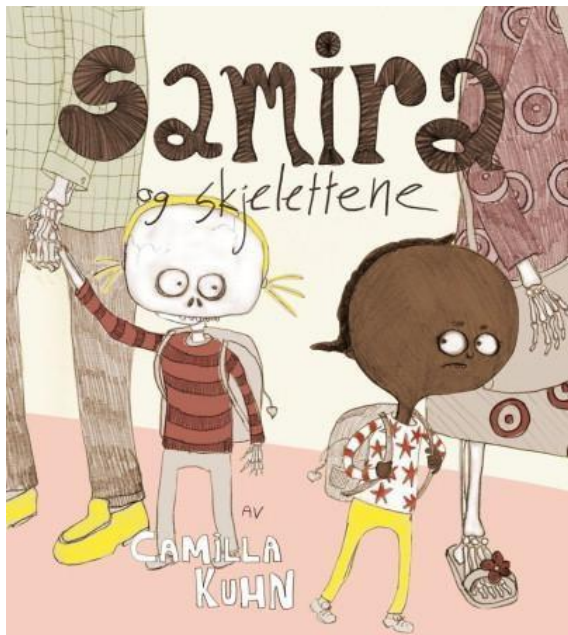
Med sans for akvarellens vannopløselige farger debuterer billedkunstneren Eli Hovdenak med en bildebok der hun lar teknikken påvirke både form og innhold. *Øya* er en genuin bildebok der teksten er sparsom. Bildene fyller ut den humoristisk undrende fortellingen fra første til siste innsatsside der våre fjærkleddede venner Bertil og Bettina forlater fyrstårnet for å dra på fisketur. De seiler i fred og ingen fare på en stille fjord, men under overflaten lurer uante skapelser. Alt er ikke det som det ser ut som. Boka kan leses på flere plan – over og under vann. Der noen ser hele bildet, er detaljene forunderlige nok for andre. Glede, humor og spenning i store, fantasifulle oppslag fører fortellingen lenger enn teksten tar oss – og trygt tilbake igjen. Verdt å nevne er designer Elisabeth Vold Bjone, hvis formsikkerhet går hånd i hånd med bildebokskaperens.

Mari Kanstad Johnsen

Ballen, Gyldendal

Lekenhet og eksperimentering med form, teknikk, farger – og plot, det karakteriserer Kanstad Johnsens bildebok. Hun låner fra film, billedkunst og populærkultur i en historie som bobler av overskudd like fra innsatssiden der det panoreres over et landskap med vennene Elling, Coco og Kim på vei til ballbingen med Ellings nye ball. Stemning og framdrift i en enkel og spennende historie skapes ved hjelp av farger, teknikk, stil og håndtegnet typografi. Også lydene billedlegges, ved hjelp av semaforerende ører! Her er et vell av detaljer og glede seg over i en humoristisk bildebok med overraskende slutt. Forfatteren, som også formgir boken, åpner opp for en oppfølger om de tre vennene.

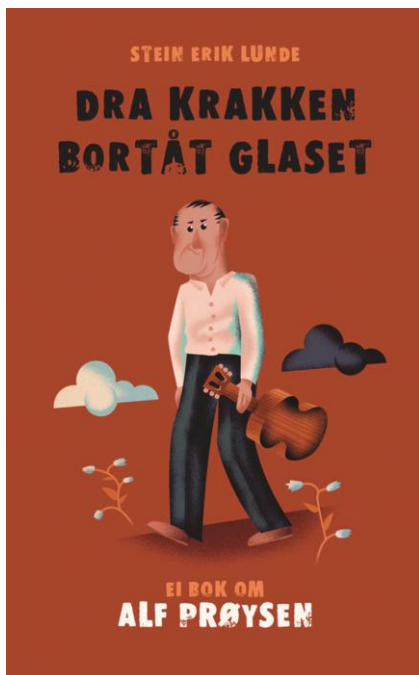

Camilla Kuhn

Samira og skjelettene, Cappelen Damm

En annerledes og grøssende bok for de minste med en vri på barnesangteksten; ”Meget er forskjellig, men inni er de like”, er *Samira og skjelettene*. Samira er brun utenpå, uten at det vektlegges. Hun har det fint på skolen sammen med venninnen Frida, inntil læreren forteller at inne i kroppen har vi alle skjelett. Da ser hun ikke barna for bare knokler, og selv kan hun knapt bevege seg fordi det skrangler slik i skjelettet. Gradvis endrer barna utseende til en klasse med skjeletter og hodeskaller. I uventede bildeutsnitt og tanker i form av manetornamenter går historien fra ekkel og skummel – til å godta kroppen sånn den er. Men da forteller læreren at under huden har vi muskler, – som i biff eller kjøttdeig! En morsom, ekkel og fin bok for de yngste leserne om kropp og vennskap – uavhengig av innmaten.

FAGBOKPRISEN

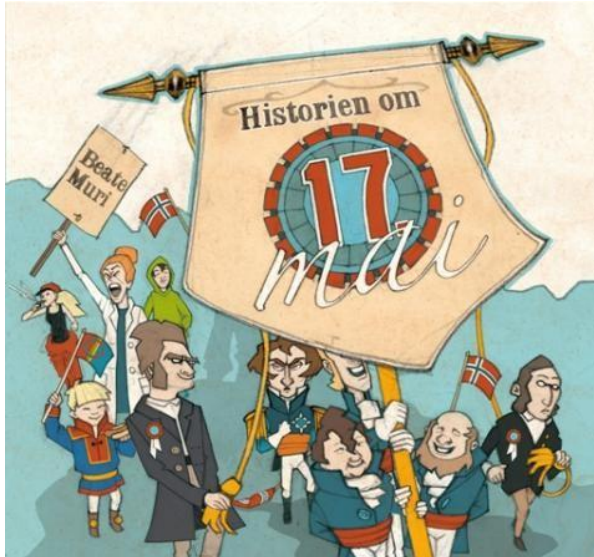

Stein Erik Lunde (forf.) og Ragnar Aalbu (ill.)

Dra krakken bortåt glaset. Ei bok om Alf Prøysen, Gyldendal

I 2014 var det 100 år siden forfatteren, visesangeren og radiokunstneren Alf Prøysen ble født. I denne biografien går Stein Erik Lunde tett på og gir oss et vakkert og personlig bilde av kunstneren. Lunde forteller om Prøysens oppvekst på Hedmark, om kunstnerdrømmen han bar på, om veien til gjennombrudd og suksess. Han peker på hvor viktig radioen var som medium for Prøysen. Lunde har en nærhet til det han formidler og vi får et rikt og nyansert bilde av kunstneren. Han setter ting i sammenheng og gir det et perspektiv.

Ragnar Aalbu forteller den samme fortellingen, men på sitt vis. Også han går tett på den biograferte. Illustrasjonene er stemningskappende. Aalbus karakteristiske retrostil kler teksten. Illustrasjonene gir denne fortellingen en ekstra dimensjon. Dette er blitt ikke bare en bok å bli klok av, men også en svært vakker en.

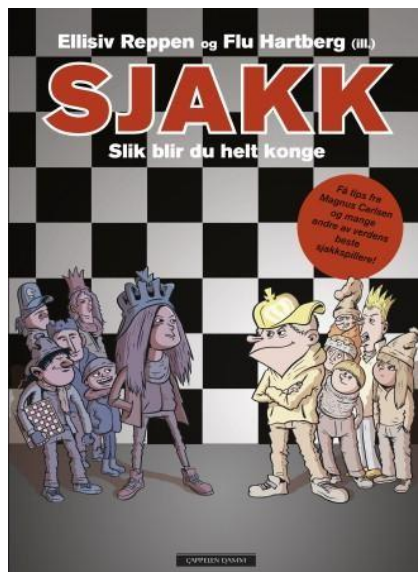

Beate Muri

Historien om 17. mai, Omnipax

Illustrasjoner: Line Halsnes

I 2014 kunne vi feire 200-års jubileum for den norske grunnloven. I den anledning ble det utgitt mange bøker med dette som tema. Denne boka skiller seg ut, ikke bare fordi den forteller om hva som skjedde ute i Europa og på Eidsvoll våren 1814, men fordi den bruker denne historien som et bakteppe for en fortelling om hvordan feiringen av nasjonaldagen vår, 17. mai, kom i stand. Dette er en fin, informativ og saklig bok om hvordan det hele gikk til, men det handler også om hvordan feiringen av dagen har forandret seg gjennom disse 200 år. Fortellingen flyter elegant og fint, med en tilstedeværende fortellerstemme som gir autoritet og troverdighet. Bokas illustrasjoner gir luft til fortellingen, det samme gjør faktaboksene.

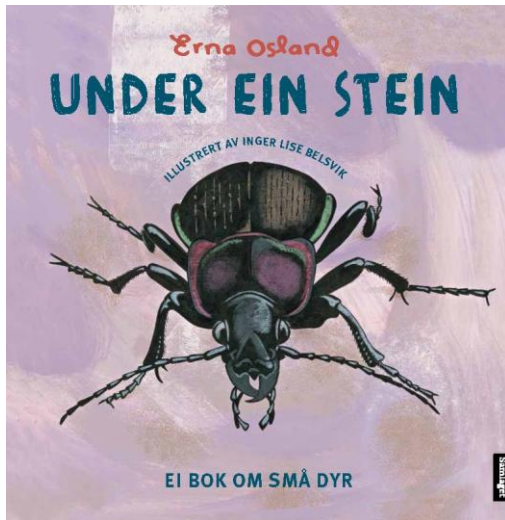
Ellisiv Reppen

Sjakk. Slik blir du helt konge, Cappelen Damm

Illustratør: Flu Hartberg

Interessen for sjakk og sjakkspill har nærmest eksplodert her i landet, mye på grunn av sjakkspilleren Magnus Carlsen og hans eventyrlige karriere. Denne boka er skrevet av en av Norges beste kvinnelige sjakkspillere. Boka gir en grundig innføring i spillet; hvordan man bør spille, hvilke trekk man bør foreta og hvordan man bør tenke for å bli en god sjakkspiller. Boka er både detaljert og informativ, den forklarer og viser hvordan man kan både spille og vinne. Vi lærer trekk og sjakkuttrykk, og dette er en kreativ blanding av instruksjonsbok, lærebok og underholdning. Boka er også full av kuriosa og små og store detaljer fra sjakkens historie. Den er både grunnleggende og avansert, alt i alt en omfattende bok som også er morsom å lese. Illustrasjonene er både informative og humoristiske.

ILLUSTRASJONSPRISEN

Inger Lise Belsvik

for illustrasjonene til *Under ein stein* av Erna Osland, Samlaget

Illustrasjonene i *Under ein stein, ei bok om små dyr* fremkaller barndommens frydefulle grøss. Den følelsen når du velter en stein og ut krabber en hærskare merkelige og skumle kryp, med eller uten skall, med eller uten øye! Erna Oslands kunnskapstriggende bok navngir og forklarer fakta om mikrouniversitet som ligger der rett framfor oss. Inger Lise Belsviks illustrasjoner forstørrer krypene til de vakre, fargerike skapningene de er, og lar oss møte dem ansikt til ansikt, mellom to permer. Belsviks smådyr myldrer over sidene; sukkermaur og skrukke troll, tusenbein og skolopender. Bare stoppet av nærbilder av stein og mose. Hun analyserer krypene i transparente tverrsnitt og i detaljer av *auge*, *kjevar* og *raspetungar*. Med stødig hjelp av formgiver Elisabeth Moseng åpner illustratøren øynene våre for den fantastiske verden som ligger rett foran oss – under *ein stein*.

Anna Fiske

for sitt samlede bidrag til illustrert litteratur for barn og unge i 2014.

Eget forfatterskap

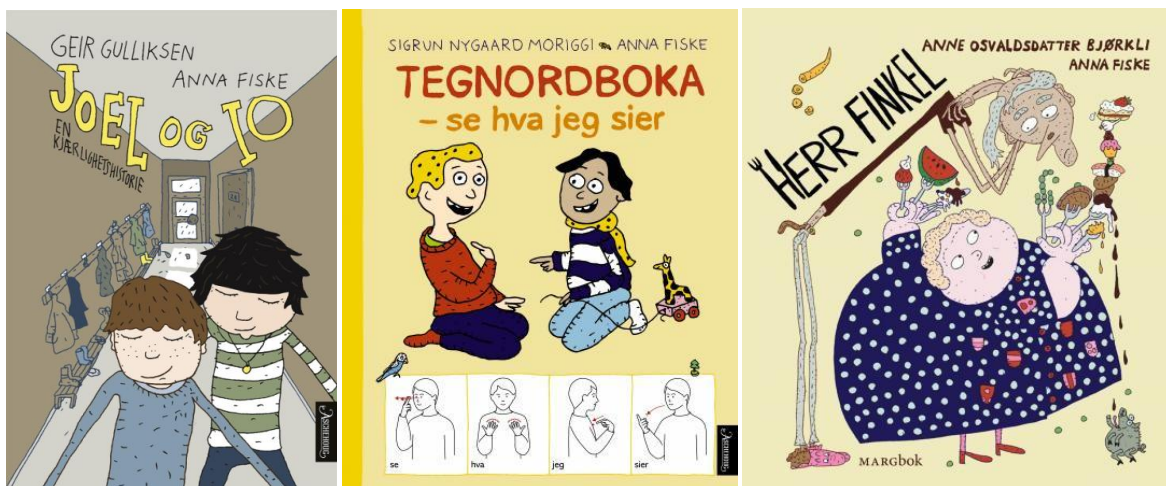

Alle har en bakside, Cappelen Damm

Gruppa, No Comprendo Press

Hallo havet!, Cappelen Damm

Illustrasjoner til andres forfatterskap

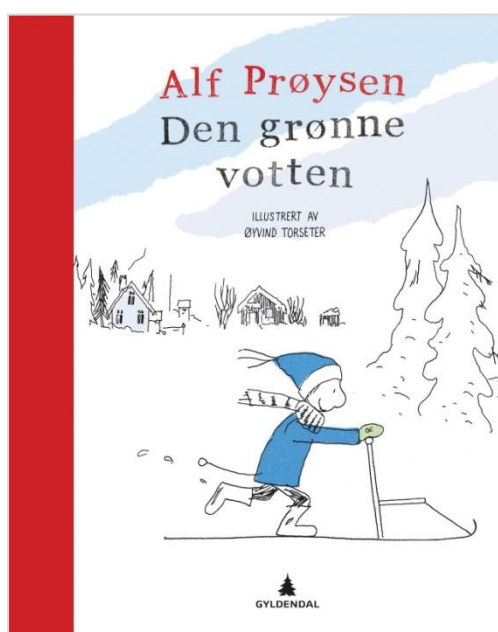

Geir Gulliksen, *Joel og Io – en kjærlighetshistorie*, Aschehoug

Sigrun Nygaard Moriggi, *Tegnordboka – se hva jeg sier*, Aschehoug

Anne Osvaldsdatter Bjørkli, *Herr Finkel*, Margbok

I Anna Fiskes bøker er alt nøye gjennomtenkt ned til den minste detalj, både i de bøkene hun skriver selv og der hun illustrerer andres tekster. I hennes tegninger inkluderes leseren i en leken verden der ingen er perfekte, men der alle har et egenverd. Denne ekteføyte humanistiske tanken speiles i Fiskes høyst ulike utgivelser; fagbok, bildebok og tegneserie. Tegningene hennes er lette å lese, de er morsomme, rause og utprøvende. Bak de rare, såre og sjarmerende figurene med markerte konturer, hårete bein og talende skråblikk, ligger et bevisst øye for annen kunst – for medmennesker og andre skapninger. Samtaler, mimikk og kroppsspråk observeres og transformeres til umiskjennelige Fiskefigurer i Annas univers. I det inngår tegneserien om gruppeterapi, en bok som savner sidestykke, boka om tegnspråk, den muntert grensesettende boka om kroppens ulike sider, myldreboka om havet, en vakker kjærlighetshistorie mellom to på mellomtrinnet, og illustrasjonene av den tynne herr Finkel og den ballongrunde kona hans.

Øyvind Torseter

for illustrasjonene til *Den grønne votten* av Alf Prøysen, Gyldendal

I jubileumsåret for Alf Prøysens 100 årsdag har Øyvind Torseter nyillustrert den femti år gamle fortellingen *Den grønne votten*. Illustrasjonene aktualiserer Prøysens tekst i nye femti år, minst. Torseters fine pennestrektegninger er sparsommelig kolorert og lysende transparente. I dem kjenner du den svake vintersola gjennom vinduet, du lukter den kramme snøen utenfor og du fryser på hendene. Historien om den grønne vottens uransakelige og spennende vei fra bestemor til Ragnar, fra Ragnar via mus, elg, snømann og grisunger, og tilbake igjen, før bestemor oppdager det. Fortellingen fremkalles gjennom Torseters illustrasjoner som står støtt i en tradisjon lydhør for teksten. I hans karakteristiske strek finner en ny generasjon et visuelt landskap de kan kjenne seg igjen i.

DEBUTANTPRISEN

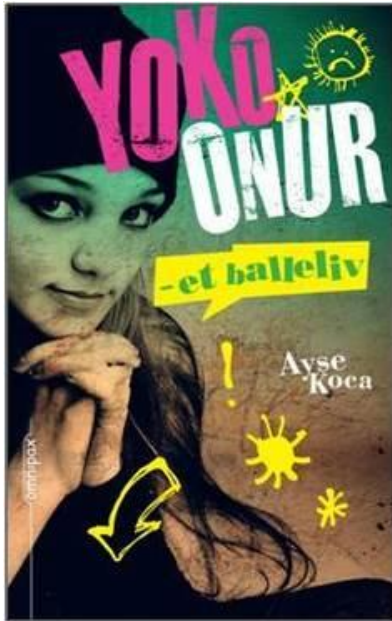
Lise Forfang Grimnes

Kaoshjerte, Aschehoug

Lise Forfang Grimnes roman viser en økende trend i barne- og ungdomslitteraturen: Benyttelsen av hjemlige, norsk folkløse og mytologi i litterære verk. Lenge har vi hatt mer fremmede arter som vampyrer og zombier blant oss, men nå synes tiden mer enn moden for hjemmeavlede arter. Hos Grimnes er det huldra som danner det originale tematiske elementet – og som skaper mye dramatikk og spenning i teksten. For hva skjer om du er en hulder, men ikke vet om det? Og hvordan kan en konfrontere ubehagelige sannheter fra fortiden?

Den stramme og elegante komposisjonen bidrar til å holde leserens interesse fanget i lesningen på vei mot en løsning. Ved forsiktig å presentere ledetråder avdekkes gradvis sannheten for Minja og leseren – og knytter romanen an til mysteriefortellingen.

Samtidig knytter huldremotivet an til det å bli voksen og å bli kjent med seg selv og egne ønsker og begjær – og med dette har Grimnes skapt en velskrevet, spennende og ikke minst original fortelling med mytologisk forankring.

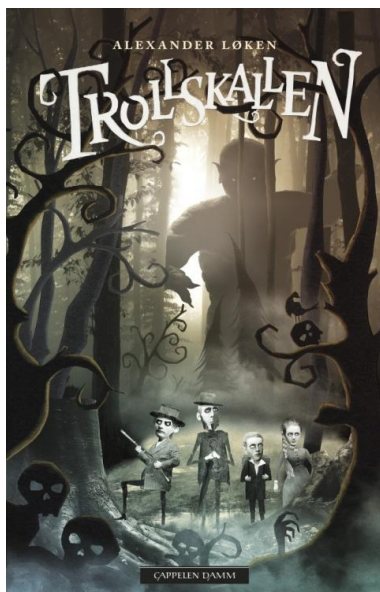

Ayse Koca

Yoko Onur – et balleliv, Omnipax

Boka er et friskt og nødvendig tilskudd til det knippet med bøker 10-13-åringene har å velge mellom. Yoko er 12 ½ år, snart trettien, og frustrert. Veldig frustrert. Det hun ønsker seg mest i livet, er en normal familie. Hun lever sammen med moren sin, som er 200 prosent unormal. Bestevenninna Kara vil hjelpe henne, og sammen drar de i gang et prosjekt med til dels radikale tiltak for å skape endringer i Yokos liv. De ville påfunnene deres fører til masse kaos og trøbbel, men får også positive følger.

Yoko og Kara har muslimsk bakgrunn, men foreldrene deres lever veldig forskjellige liv. I blokkene deres bor det et virvar av mennesker, noen triste, noen rare, noen alminnelige, men ingen like. Dette mangfoldet, også i det muslimske miljøet, blir framstilt med barsk og naturlig selvfølgelighet. Også språket bærer preg av det flerkulturelle miljøet Yoko – og stadig flere ungdommer – vokser opp i.

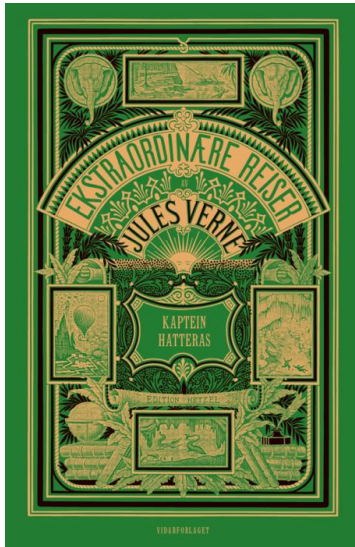
Alexander Løken

Trollskallen, Cappelen Damm

Juryen er svorne fans av Alexander Løkens serie om fjortenåringen Edvard Frost. Den stramme komposisjonen, den historiske settingen, det gotiske interiøret og de mørke mysteriene gjør at vi kjenner oss hensatt til et fremmed Christiania på slutten av 1800-tallet der hittil ukjente krefter bor. Her er eksentriske vitenskapsmenn med tysk aksent og fryktløse røverbander sammen med merkelige oppfinnelser verden aldri før har sett.

I romanen får leseren være med på en hasardiøs jakt på trollskallen bort fra byen og ut på landet – der det viser seg at troll og huldre er langt mer enn fiktive skapninger fra mytologien. I Løkens roman framstår disse som både levende og farlige. Juryen gleder seg over og grøsser av det skrekkelige potensialet som ligger i å benytte seg av hjemlige troll og tusser for å lage god fiksjon for lettskremte, norske barn. Med *Trollskallen* har leserne fått en bok med en original historie som fenger, et språk som er levende og en sympatisk og til tider uredd hovedperson de gjerne ønsker å identifisere seg med.

OVERSETTERPRISEN

Tom Lotherington

for oversettelsen fra fransk av Jules Vernes
Kaptein Hatteras' eventyrlige ferd til Nordpolen, Vidarforlaget

Tom Lotherington har med *Kaptein Hatteras' eventyrlige ferd til Nordpolen* gjort en utmerket oversettelse av Jules Vernes realistiske tekst som gir en troverdig skildring av maritimt liv og konfrontasjoner med elementene. I en norsk kontekst forbinder mange polarlitteratur med mer eller mindre tørre fagtekster, det er derfor flott at fiksjonstekster kan gjøre seg gjeldende.

Juryen gleder seg over at et slikt omfattende verk for første gang blir oversatt i sin helhet til norsk, og over at det fokuseres på utgivelser av eldre, historiske tekster – og mest av alt fryder vi oss over at en oversettelse som er så god at leseren ikke legger merke til at originalen er skrevet på et annet språk. Det er også mange uttrykk knyttet til polar terminologi og til maritimt liv som oversetteren med sikker letthet framstiller på norsk.

Lene Stokseth

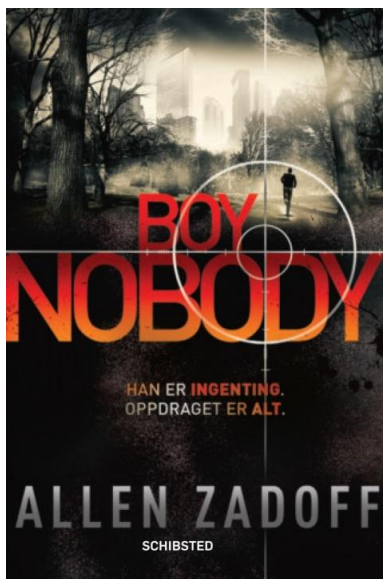
for oversettelsen fra svensk av Sofia Nordins

Ett sekund om gangen, Mangschou

Serie: (1) av trilogi

Lene Stokseths oversettelse av Sofia Nordins framtidsroman ivaretar det intense drivet i en fortelling som ikke er preget av mye ytre handling. Men dramatikken bak er stor: Fortelleren Hedvig opplever at familien hennes og hele samfunnet rundt henne dør av feber. Hun flykter ut i skogen, finner et forlatt gårdsbruk, prøver å ta seg av dyrene der. I alle handlingene hun utfører ligger savnet etter foreldrene og broren, og selvfølgelig det store spørsmålet: Er hun helt alene i verden? Eller finnes det flere som henne der ute?

Denne redselen for å være alene i verden er noe alle ungdommer kan kjenne seg igjen i. Samtidig er det noe engasjerende i dette å måtte starte på nytt, lære seg alt som skal til for å overleve. Slik blir «Ett sekund om gangen» en stor leseopplevelse. Leseren vil og må følge Hedvig steg for steg på den ensomme og farefulle veien hun er blitt tvunget inn på. Dette er første bok i en planlagt serie på tre, en serie juryen tror har klassikerpotensiale.

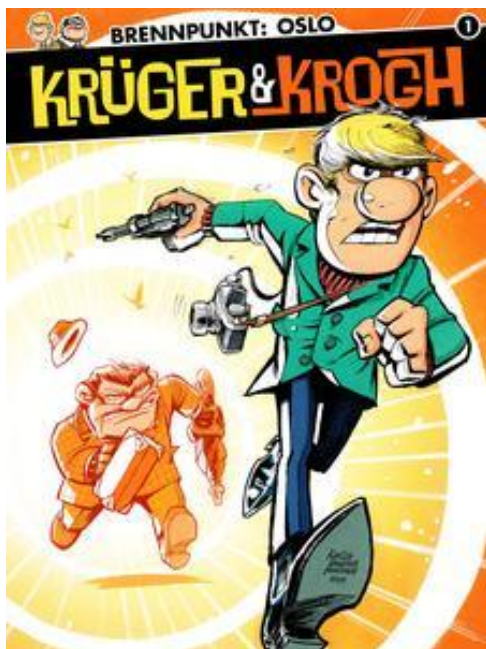
Tiril Broch Aakre

for oversettelsen fra amerikansk-engelsk av Allen Zadoffs *Boy Nobody*, Schibsted
Serie: *Boy Nobody* (1)

Denne thrilleren skiller seg positivt ut i en flom av oversatte bøker for ungdom. Først og fremst er det en uhyre spennende fortelling, med et originalt og finurlig plot. Boy Nobody er en 16 år gammel attentatmann. Han er toptrent for å kunne gå inn i ethvert miljø og blande seg med folk som står målet nær. Han kommer som den nye gutten i klassen, blir kjent med barna til den som skal likvideres, dreper når han kommer nær nok, og så forsvinner han til en ny by, der han får et nytt navn og et nytt mål.

Språket er, som hovedpersonen, kjapt og effektivt. Tiril Broch Aakre har med poetisk presisjon klart å få fram og rendyrke denne stramme og nøytrale, nesten følelseløse fortellerstemmen. Men under den maskinelle overflaten Boy Nobody opererer med, ligger det en forhistorie som iblant presser på, og menneskelige følelser som heller ikke alltid lar seg fortrenge. Ikke når det neste målet er borgermesteren i New York, og den unge mannen må gjøre seg kjent med den meget intelligente og vakre datteren hans ... Denne utgivelsen viser hvor vellykket det kan bli når man finner fram til de gode bøkene og lar de gode oversetterne ta jobben.

TEGNESERIEPRISEN

Bjarte Agdestein, Ronald Kabiček og Endre Skandfer

Brennpunkt: Oslo, Egmont
Serie: Krüger & Krogh

Brennpunkt: Oslo er første bind i en ny tegneserie om Norges hemmelige helter: Jacob Krüger og Otto Krogh. I en klassisk fransk-belgisk tegneseriestil briljerer skaperne av denne boken med en sjeldent fargerik detaljrikdom. Handlingen er lagt til Oslo i 1964, og har et historisk bakteppe i Nobelprisutdelingen hvor Martin Luther King skal motta prisen. Det er åpenbart lagt ned mye research for å kunne gjenskape sekstitallets Oslo. Hovedstaden har blitt en ytterst troverdig kulisse for en atskillig mer utrolig historie om de to agentene i det superhemmelige AFMA – Avdelingen For Mellemliggende Anliggender. Resultatet har blitt en underholdende og spennende historie som er fortalt med humor og stort overskudd.

Øyvind Lauvdahl og Jens K. Styve

Kinatown, Jippi forlag

Lauvdahl og Styve følger opp Torsken Bel-Air fra 2003 med en tegneserieroman det står stor respekt av. I *Kinatown* kommer vi tett innpå Thomas, en gutt som bruker de stille sommerdagene på å leke privatdetektiv. Naboen gir ham et viktig oppdrag, han blir satt til å overvåke naboens kone mens han selv drar bort. Vi mer enn aner at voksenlivet kommer brått på denne unggutten. Boken er svært god i skildringene av karakterenes relasjoner, og vi gis en god forståelse av Thomas sine tankeprosesser. Samtidig er det mye som forblir usagt, det er mange stille bilder, og vi som lesere blir sittende igjen med et stort tolkningsrom. Boken blir fortalt med en nærmest filmatisk dramaturgi med svart-hvite illustrasjoner i stramme ruter, noe som kler historien svært godt.

Xue Ting Yang

Et annet sted, Jippi forlag

Kinesiske Xue Ting Yang debuterer med denne meget personlige tegneserieromanen. Med studier fra Kunsthøgskolen i Oslo har hun hatt et godt utgangspunkt for å skape en fortelling om å være revet mellom to kulturer. Temaene i boka dreier seg rundt identitet og tilpasning. Man får fort inntrykk av at hovedpersonen i boken er inspirert av forfatteren selv, og hun følges av fantasivennen Shi, som har fått navn etter det kinesiske ordet for poesi. Og det har i sannhet blitt en vakker og poetisk bok. Både strek og formspråk i boka er sterkt preget av forfatterens kinesiske opphav, med lette elegante tusj-tegninger og en klar referanse til kinesisk akvarell. Hver side kan leses som en egen liten, avsluttet historie, men de er alle del av et større hele. Historiene hennes oppleves høyst allmenngyldige og er lette å kjenne seg igjen i.